

BYHAVER

Tekst og foto: TOMMY JERVIDAL

Kommunisten i kolonihaven

Når man har været på partiskole i Moskva, så er USA bare lukket land, og heller ikke i Grønland må jeg komme ind.

Kommunist-Kay



UDFLYTERE - Kay og Grethe Andersen tilbringer hele kolonihavesæsonen fra 1. april til 1. oktober i Åbrinken.

JP Århus tager i disse dage "temperaturen" forskellige steder i den århusianske haveforening Åbrinken, og i dag kommer vi forbi have nummer 104.

»Kommunist-Kay nede i nummer 104. Han plejer ikke at være kedelig!« lyder svaret, da JP Århus forhører sig på havegangen, og der findes en farverig person i haveforeningen Åbrinken.

Foran have 104 kan man se, at flere beboere i området tilsyneladende har en original åre.

Hækkene er formet langt mere kreativt end de traditionelt snorlige rækker af ligusterhække, man ellers ser i kolonihaverne. Beboerne i nummer 104 har bidraget til originaliteten ved at lave små huller i bunden af hækken, hvor der diskret står en påskehare, en fugl og en nisse i træsko.

»Hej, hej - kom indenfor!« lyder det fra to vinkende personer på terrassen i kolonihavehuset "Spar Es", hvor have-lågen står åben for besøg.

Det stormilende pensionistpar, Kay og Grethe Andersen, byder straks på en plads under solparasollen, for med bagende sommersol fra en skyfri himmel er det rarest at søge ly i svalende skygge.

»Vil du have en bajer?« spørger Kay, mens han lader hånden glide gennem det gråhvide fuldskaeg, som har fået lidt skum i kanten. Han er selv i gang med en kold øl, hvilket man godt forstår med over 25 graders varme i skyggen – og ingen vind. Kay går i køkkenet efter øl, mens Grethe hviler benene på en skammel, for de kan ikke længere bære hende uden hjælp fra et par krykker. Grethe er årgang 1933, og hun blev smittet med polio i folkeskolen, fordi man endnu ikke vaccinerede mod sygdommen på det tidspunkt.

»Værsgo!, her er en tysker!« Sådan præsenteres oldtidsen af dansk fabrikat, lovfremmeligt købt på den anden side af grænsen. Den 64-årige Kay, som kalder sig selv "køre-vende-arbejder" for Grethe, fordi hun skal have hjælp med kørestolen, rykker i klipsen ovenpå oldtidsen, hvorefter den velkendte "piist" lyd underretter gænen om, at svalende humledrik er på vej.

»Skål,« lyder det ud i haven, hvor solsortene i det dejlige solskin kvadrer lystigt og ind imellem efterligner lyden af mobiltelefonens ringetoner.

Kay har et godt smurt snakketøj, der har fulgt ham gennem hele livet, hvor han har været svoren kommunist, og han kan huske mange ting helt tilbage til ungdomsårene.

Jeg er født i 1941 i Danmarks Klondike. Sådan kaldtes den lille by Søby, 14 kilometer sydvest for Herning, hvor stop for kulimport under krigen gjorde brunkul til en god forretning. Min far var uddannet ved Kirk Telefon, men

for at undgå arbejdsløsheden rejste han og familien til Søby, hvor det var knaldhårdt arbejde i brunkulslejrene. Mens entreprenørerne scorede kassen, lå arbejderne hver aften flade efter 12-16 timers arbejdsdag. Hvis ikke en arbejder var kommunist i forvejen, så blev han det hurtigt i brunkulslejren, og selv om vi forlod Søby i 1947 for at flytte til Århus, blev både jeg og mine to brødre kommunister,« fortæller Kay, som knapt var kommet i lære som maler, før han meldte sig ind i kommunistpartiets ungdomsafdeling.

Efter svendebrevet fulgte et par år i militæret.

»Jeg kom ind til militæret som 20-årig, og blev hurtigt valgt til tillidsmand, sikkert fordi jeg altid har været god til at protestere, når der var behov for det – og det var der ved Gud i militæret. Jeg rejste to civilsager mod militæret i Tønder Ret, og jeg vandt faneme!«, lyder det begejstret fra Kay, og Grethe griner.

»Den ene var en sag mod en af mine stuekammerater, som havde været påvirket i middelsvår grad, eller for at sige det, som det var: Han var skidefuld, og så kom visitationen om aftenen.«

"Alle ret!" lød ordren, mens han snorksov. Vi slæbte ham ud på gængen, og så stod han derude og vågnede efterhånden op.

"Jeg skal tisse, jeg skal tisse, må jeg tisse på gulvet?" Han fik ikke noget svar – og da han ikke kunne stå stille, så strog han ned på lokummet. Det gav ham udsigt til 10 dage i spjældet. Som tillidsmand ringede jeg til sagfører Carl Madsen, som var kommunistpartiets advokat, og han sagde, at anklagen var uberettiget. Det sagde retten i Tønder også, så min kammerat blev frikendt.«

Hurtig på replikken

Under snakken har det lille marsvin Nuser puslet rundt under sofaen på terrassen.

Nu kommer det frem og kikker spejdnende ud i haven, inden det piler over i drivhuset og hygger sig med sommerens første agurker.

Jeg mødte Kay i Åbrinken den tredje oktober 2000 klokken 10 – oven på en container.

Grethe

»Det er et værre hyr med de marsvin, for de skider overalt. Heldigvis har vi kun Nuser nu, for den anden bed én af vores gæster for en måned siden, og den brækkede benet ved samme lejlighed. Så tog vi den tilbage til dyrehandleren for at få den aflivet, men nej, nej sagde dyrehandleren. Benet skulle bare repareres med en tændstik, men så sagde jeg stop. Den skal ikke repareres, når den bider,« betoner Grethe, som ellers er en stor

dyreven med masser af fuglekasser i træerne.

»Nuser er stueren - han skider i soveværelset,« kommer det fra Kay, og Grethe griner højt, hvilket hun i øvrigt tit gør, når Kay nærmest på samlebånd leverer hurtige og slagfærdige replikker.



SELVHJULPEN - Kay kalder sig "køre-vende-arbejder" for Grethe, men med motordrevet handycapscooter kan hun selv køre rundt.

Efter militærtiden ventede et avancement til sekretær i kommunistpartiet, og samtidig mødte Kay den russiskstuderende Jette, som også var medlem af partiet.

»Jeg levede sammen med Jette på polsk, som man jo gjorde dengang i 1963, men så fik vi begge en invitation fra Moskva om at komme på partiskole i selveste kommunismens hjemland. Det ville vi selvfølgelig gerne, men for at bo sammen, skulle vi være lovfremmeligt gift. De var sgu mere snerpede i Rusland end i Frankrig, hvor vi også har været på partiskole i 1966,« konkluderer en indigneret Kay, som hurtigt blev smedet sammen med sin Jette, og derefter kunne de se frem til en kombineret bryllups- og studierejse til Moskva.

»Jeg ved ikke helt hvordan, men på sejlturen til Leningrad, som Sct. Petersborg hed dengang, må der være sket noget i køjen, for efter nogle måneder på partiskolen viste det sig, at Jette var gravid. Da fødslen nærmede sig, valgte hun at tage hjem til Danmark, mens jeg blev derovre,« fortæller Kay, som var en stor beundrer af sovjetlederen Nikita Krutjov. Den berømte tale i FN, hvor Krutjov tog skoen af og bankede i bordet, var allerede legendarisk på partiskolen, men pludselig i oktober 1964 blev Krutjov fjernet fra magten.

»Krusse" var begyndt at indsætte familiemedlemmer på ledende poster i

partiapparatet – det var ikke klogt, så han var vist heldig, han ikke blev klynget op. Nepotisme er altid dumt, og måske var han heller ikke alt for smart, for da han kom til Amerika og mødte præsidenten og alle spidserne i Det hvide Hus, så sagde han: "Godt-v".....og kiggede sig søgende om-

har en dårlig indflydelse på sine omgivelser, og derfor vil amerikanerne ikke have ham ind. Jeg har selv set det i papirerne fra efterrettingsvæsenet og udenrigsministeriet, og Kay har endda sin søn, Pelle, i USA. Han er lige fyldt 41 år og arbejder for Lego derovre, og Kay må ikke besøge ham,« fortæller Grethe, og Kay nikker, at den er god nok.

»Når man har været på partiskole i Moskva, så er USA bare lukket land, og heller ikke i Grønland må jeg komme ind. Hele tre gange har jeg fået afslag på arbejde i Grønland, det er sgu lige i overkanten,« synes Kay, som ryster på hovedet over, at Hjemmeværnet heller ikke vil have ham.

I 1973 blev Kay alenefar med to børn, fordi hans kone Jette fik leukæmi og døde kort efter sin 30-års fødselsdag. I 1977 rejste han til Norge og arbejdede fem år ved norsk TV, NRK i Oslo, og ind imellem blev der også tid til fire års studier på Arkitektskolen i Århus. Det gav en del restaureringsarbejde på Koldinghus og Kloster Mølle ved Gammel Ry.

Hamlet på russisk

Kay interesserer sig meget for film, og i Leningrad var han i 1964 med partiskolen inde og se de nationale Len-studier, hvor filmstudierne netop havde færdiggjort en film over Shakespeares "Hamlet".

»Hamlet findes jo i et hav af udgaver, men den russiske udgave er den bedste,« siger Kay med betoning og gør klar til at forklare hvorfor.

»Himmel og hav!« starter Kay sin forklaring og holder en lille tænkepause med blikket vendt mod himlen.

»Den russiske version har, hvad jeg vil kalde mere "sjæl" end de andre udgaver, jeg har set. Alt det med, at Kay er prins af Danmark og det andet royale - det er barberet væk, så det bliver mere almenmenneskeligt.«

Stortrives i haven

Det er tydeligt, at Kay og Grethe stortrives i kolonihavehuset Spar Es, og på den måde de tiltaler hinanden, skulle man tro, at de var mand og kone gennem flere år. Det er de imidlertid ikke, og trods samme efternavn er de hverken gift eller i familie, men de vedgår gerne, at de er kærestere.

»Jeg mødte Kay i Åbrinken den tredje oktober 2000 klokken 10 – oven på en container,« klukker Grethe hjerteligt, og forklarer, at hun skulle aflevere noget affald i containeren, da Kay tilfældigvis var det samme sted.

»Hold så kæft, fru Pedersen,« svarer Kay straks igen uden at Grethe tager notits af det, for hun er så vant til, at Kay tiltaler hende "Pedersen", hendes pigenaavn, når han er utilfreds med én af hendes bemærkninger.

Det lidt ældre kærestepar i Åbrinken er ved godt mod, også selv om Grethes sygdom langsomt forværres, og hverdagen bringer nogle hårde hug ind imellem. Kay var igennem en større

Herlige haver

JP Århus går i en artikelserie tæt på livet i kolonihaveforeningen Åbrinken



Åbrinken

- Oprettet på gammel losseplads i 1937
- Arealet er på 5,5 ha og ejes af DSB
- 139 haver fordelt over fem havegange
- Formand er Marianne Petersen
- Haverne er fredet efter kolonihaveoven af 2001
- Det koster 100 kr. at blive skrevet på venteliste
- Ventelisten til en have er to-tre år

operation sidste år, som endte med en stomi. Han er erklæret rask nu – men forleden var der ved at være panik på igen.

»Min mor på 95 år bor i de beskyttede boliger i Valdemarsgade, hvor hun har egen lejlighed. Trods alderen er hun stadig frisk som en havørn. Måske lidt for frisk, for i sidste uge skulle hun selvfølgelig op og stå på en køkkenstige for at nå et syltetøjsglas.

"Bang", så drattede hun ned og kom på hospitalet, men heldigvis viste det sig, at hun var sluppet med nogle bøje ribben, så vi slap med skrækken« fortæller Kay, som i en lang årække tilbragte somrene i moderens kolonihave i nr. 32 i Åbrinken.

Haveforeningen Åbrinkens lille samfund med 139 haver er rigt på menneskeskæbner. En lang og hyggelig eftermiddag er ved at være til ende, og mens Grethe hviler benene på skamlen, følger Kay med ud til have-lågen og vinker farvel.

